

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.653/2022/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró
Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. február 14.

Az ügy tárgya: csalás büntette

Terhelt(ek):

Első fok: Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság, 9.B.266/2019/76., ítélet, tárgyalás, 2020. június 24.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 24.Bf.11.277/2020/12., ítélet, nyilvános ülés, 2021. június 9.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/76. számú, illetve a Fővárosi Törvényszék 24.Bf.11.277/2020/12. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

Elrendeli a terhelt által megfizetett 91.570 (kilencvenegyezer-ötszázhetven) forint bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítését a terhelt részére.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

[1] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a 2020. június 24. napján kihirdetett 9.B.266/2019/76. számú ítéletével a terheltet 7 rendbeli csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] miatt mint különös visszaesőt halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztés büntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg, és kimondta, hogy a terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra. Elrendelte a Győri Városi Bíróság B.131/2008/47. számú ítéletével kiszabott 1 év 2 hónap felfüggesztett börtönbüntetés végrehajtását, és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.B.80185/2011/44. számú ítéletével kiszabott 5 év 8 hónap börtönbüntetésből engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a polgári jogi igényekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] A védelmi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. június 9. napján meghozott 24.Bf.11.277/2020/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terhelt terhére megállapított bűncselekmények törvényi megjelöléséből mellőzte a Btk. 373. § (2) bekezdés b) pontjának feltüntetését, és rendelkezett további polgári jogi igényekről. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottnak a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, elsődlegesen a megtámadott határozat hatályon kívül helyezése és az eljáró bíróság új eljárásra utasítása, másodlagosan a határozat megváltoztatása érdekében.

[4] Indokai szerint a bíróság megsértette az anyagi jog szabályait, amikor a terhelt terhére rótt cselekményt törvénysértő módon minősítette. Sérelmezte, hogy a terhelt vonatkozásában nem volt megállapítható, hogy már a szerződések megkötésekor sem állt szándékában azok teljesítése, szándéka nem fogta át a csalás törvényi tényállási elemeit. Cselekvősege legfeljebb a sikkasztás törvényi tényállása vonatkozásában állapítható meg. A helyes tényállás feltárása érdekében az eljárás során lefolytatott bizonyítástól lényegesen eltérő bizonyítási eljárásnak lett volna helye. Konkrét jogesetre hivatkozva kifejtette, hogy a tulajdonos mind a sikkasztás, mind a csalás esetén maga adja át a dolgot, de míg a csalásnál az elkövető megtévesztő magatartása eredményeként jut erre a döntésre, a sikkasztás esetén önszántából, saját elhatározásából teszi ezt. Közömbös, hogy az elkövetni szándékolta sikkasztás fondorlatos módon (trükkösen) előkészített, vagyis, ha a dolog eltulajdonításának leplezésére a tettes már előre megteremti a feltételeket. Ebben az esetben sikkasztás valósul meg, és nem csalás. Álláspontja szerint az, hogy a terhelt külföldről jó áron tud gépjárműveket beszerezni, és hogy a sértettek kifejezetten az ebben történő bizakodás reményében adtak át különböző pénzüsségeket a terheltnek, nem alapozza meg a csalás törvényi tényállásának megállapíthatóságát, mert a terhelt tényleges gazdasági tevékenységet végzett, amelynek keretében mindvégig úgy járt el, ahogy a valós gépjármű-behozatali

ügyletek során szokás. A sértettek maguk bízták meg a terheltet azzal, hogy részükre külföldről gépjárműveket hozzon be, őket a terhelt nem ejtette tévedésbe, csupán a gépjármű behozatalának reményében átadott pénzzel nem tudott elszámolni.

[5] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül, és a bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására, illetve a megtámadott határozatot változtassa meg, és hozzon a törvénynek megfelelő döntést.

[6] A Legfőbb Ügyészség BF.770/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[7] Kifejtette, hogy a csalás elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés és a tévedésben tartás. Tévedésbe ejtés az az elkövetési magatartás, amikor a tévedést a tettes aktív, erre irányuló tevékenysége idézi elő, míg a tévedésben tartás esetén a tévedés a tettesen kívül álló okból keletkezett, de azt a tettes felismerte, és azt felhasználva okozott kárt. Álláspontja szerint az irányadó tényállás – szemben a védői állásponttal – a terhelt sértetteket tévedésbe ejtő magatartása mibenlétére és az elkövetéskori tudattartalmára vonatkozó tényeket hiánytalanul rögzíti, és a terhelt terhére rótt cselekmények minősítése is törvényes.

[8] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a támadott határozatot hatályában tartsa fenn.

III.

[9] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa – eltérő okból – alapos.

[10] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[11] A Be. 659. § (6) bekezdése értelmében a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[12] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye eljárási szabálysértés miatt, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg, így e törvényhely d) pontja szerint, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[13] Az iratokból alapján megállapítható, hogy

– az elsőfokú bíróság által 2019. szeptember 26. napján megtartott előkészítő ülésen a terhelt a terhére rótt bűncselekmények elkövetését nem ismerte el, a vonatkozó figyelmeztetéseket követően egyértelműen akként nyilatkozott, hogy „szeretnék jelen lenni a tárgyalásokon.” (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/27. számú tárgyalási jegyzőkönyv);

– a 2019. november 26. napjára kitűzött tárgyalást megelőzően a terhelt 2019. november 20. napján kelt, a bírósághoz 2019. november 21. napján érkezett e-mail üzenetében a tárgyalás elhalasztását kérte arra hivatkozva, hogy külföldön tartózkodik, a munkáltatójánál próbaidejét tölti, és a kitűzött időpontban nincs lehetősége hazautazni. Annak érdekében, hogy a későbbiekben rendelkezésre tudjon állni, a tárgyalás elnapolását kérte (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/39. számú bírósági irat);

– az elsőfokú bíróság a terhelt beadványát igazolási kérelemnek tekintette, és azt – mert a terhelt a tárgyalást önhibájából mulasztotta el – a 2019. november 26. napjára kitűzött tárgyaláson elutasította. Az ügyben a tárgyalást a terhelt távollétében megkezdte, a megjelent

tanúk kihallgatását követően azt 2020. január hónap 28. napjának 11 órájára napolta el azzal, hogy a terhelt részére „kézbesíti az igazolási kérelmet elutasító végzést, majd idézi.” (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/40. számú tárgyalási jegyzőkönyv, 40-I. számú irat);

– a 2019. december 2. napján kelt bírói utasítás alapján a bíróság a terheltet – a 40-I. számú végzés egyidejű kézbesítése mellett – rendőri elővezetéssel rendelte idézni (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/41. számú bírósági irat);

– az elsőfokú bíróság által 2020. január 27. napján 13 óra 50 perckor rögzített hivatalos feljegyzés szerint a terhelt telefonon jelezte, hogy a „január 28-án a tárgyalásra nem tud eljönni, az idegenrendészetnél van fogva.” (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/47. számú bírósági irat);

– az elsőfokú bíróság a 2020. január 28. napjára kitűzött tárgyaláson az előző napi bejelentéséről rögzített hivatalos feljegyzés ismertetését elmulasztotta és megállapította, hogy a terhelt „nem jelent meg”. A védő azon bejelentését követően, hogy a terhelttel hónapok óta nem tudnak kommunikálni, a tárgyalást elhalasztotta, új határnapul 2020. március 18. napjának 8 óra 30 percét tűzte ki azzal, hogy a terhelttel szemben elfogatóparancsot bocsát ki (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/48. számú tárgyalási jegyzőkönyv);

– a Győri Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának 2020. február 5. napján kelt jelentése szerint a terhelt az ismert belföldi lakcímén nem tartózkodott, édesanyja elmondása alapján 2019 novemberében kiment külföldre dolgozni, azóta nem járt otthon (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/51. számú bírósági irat);

– az elsőfokú bíróság 2020. február 12. napján a terhelt részére védő kirendeléséről, és hirdetményi úton történő kézbesítéséről, valamint a védő és az ügyészség részére történő megküldéséről rendelkezett (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/53. számú bírósági irat);

– az elfogatóparancs kibocsátására 2020. február 13. napján arra hivatkozva került sor, hogy a terhelt „jelenléte a bírósági eljárásban kötelező, idézése azonban nem volt lehetséges, mert a büntetőeljárás során ismeretlen helyre távozott” (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/53-I. számú bírósági irat);

– az elsőfokú bíróság által 2020. február 20. napján 9 óra 15 perckor rögzített hivatalos feljegyzés szerint „a terhelt telefonon jelezte, hogy már Magyarországon tartózkodik. A január 28-i távolmaradásáról igazolást adott postára február 17-én. Telefonos elérhetősége. Tájékoztattam a következő tárgyalás időpontjáról. Jelezte, hogy ügyfélfogadási időben bejön a bíróságra.” (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/57. számú bírósági irat);

– a terhelt 2020. február 17. napján kelt, az elsőfokú bírósághoz 2020. február 20. napján postai úton érkezett beadványában tájékoztatta a bíróságot, hogy a tárgyalásokon azért nem jelent meg, mert 2019. november 4. napjától 2020. február 15. napjáig külföldön volt fogvatartásban, és többszöri próbálkozása ellenére „csak közvetlen a tárgyalás előtt sikerült egy hölgygel értekezni. Tisztelettel kérem Önt, hogy a következő tárgyalásra írásba lakcímemre, vagy a számon, illetve a mobilszámon jelezni szíveskedjen.” A terhelt a beadványában írtakat alátámasztó német nyelvű dokumentumokat csatolta (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/58. számú bírósági irat);

– az ügyészség a bírósághoz 2020. február 20. napján érkezett átiratában indítványozta, hogy a bíróság a terhelttel szemben a tárgyalást távollétében tartsa meg (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/59. számú bírósági irat);

- az elsőfokú bíróság 2020. május 18. napján kelt intézkedésével az ügyben 2020. június 24. napján 8 óra 30 percre tárgyalást tűzött, amelyre a terheltet változatlanul hirdetményi úton rendelte idézni (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/72. számú bírósági irat);
 - az elsőfokú bíróság a 2020. június 24. napján tartott tárgyaláson megállapította, hogy „a vádlott nem jelent meg, hirdetményi idézése szabályszerűen megtörtént, távollétében folyik az eljárás.” A bíróság a bizonyítási eljárást befejezte és az ügyben ítéletet hozott, amellyel szemben a védő – felmentés érdekében – fellebbezést jelentett be. (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/76. számú tárgyalási jegyzőkönyv);
 - a 2020. július 3. napján kelt bírói utasítás alapján a bíróság az ítéletet a terheltnek hirdetményi úton kézbesítette (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 9.B.266/2019/78. számú bírósági irat);
 - a másodfokú bíróság 2021. január 21. napján a terhelt részére megküldte az elsőfokú bíróság ítéletét azzal, hogy a védő fellebbezése folytán az eljárás a Fővárosi Törvényszék előtt van folyamatban. Felhívta a terheltet, hogy vegye fel a kapcsolatot a bírósággal a megadott címen, e-mailen vagy telefonszámon, egyúttal tájékoztatta, hogy vele szemben elfogatóparancs került kibocsátásra (Fővárosi Törvényszék 24.Bf.11.277/2020/5. számú bírósági irat);
 - a másodfokú bíróság 2021. április 19. napján az ügyben 2021. június 9. napjának 8 óra 30 percére nyilvános ülést tűzött ki, amelyre a terheltet hirdetményi úton – az idézés bíróság által ismert címére történő egyidejű kézbesítésével – idézte (Fővárosi Törvényszék 24.Bf.11.277/2020/8. számú bírósági irat);
 - a nyilvános ülésen a másodfokú bíróság megállapította, hogy a terhelt szabályszerű idézésre nem jelent meg, a védő bejelentette, hogy a terhelt Szlovákiában tartózkodik, közelebbi holléte számára sem ismert. A másodfokú bíróság a nyilvános ülésen meghozta és kihirdette ítéletét. (Fővárosi Törvényszék 24.Bf.11.277/2020/12. számú tárgyalási jegyzőkönyv).
- [14] Az iratok tartalmára figyelemmel Kúria megkereste az Európai Igazságügyi Hálózatot a terhelt – a bírósági eljárás időtartama alatti esetleges – külföldi fogvatartásával kapcsolatos adatok közlése érdekében.
- [15] Az Európai Igazságügyi Hálózat osztrák kapcsolattartójának hivatalos tájékoztatása szerint a terhelt 2019. november 4. napjától 2020. február 14. napjáig a Graz-Jakomini JVA Büntetés-végrehajtási Intézetben volt fogvatartva, egy – az általa csatolt – osztrák ítéletben kiszabott büntetését töltötte (Kúria Bfv. III. 653/2022/7., 8. számú irat).
- [16] Mindezekből kitűnően a terhelt tehát a jelzett időszakban külföldön volt fogvatartásban. Távolléte okáról 2020. január 27. napján szóban, majd a 2020. február 17. napján kelt írásbeli beadványában maga a terhelt tájékoztatta az elsőfokú bíróságot, utóbbi esetben valamennyi elérhetőségét a bíróság rendelkezésére bocsátotta.
- [17] Az eljáró bíróság a terhelt által közölt adatokat figyelmen kívül hagyta, azok ellenőrzését mind a 2020. január 28-i tárgyalást megelőzően, mind később elmulasztotta, az általa előzőleg kibocsátott elfogatóparancs alapján változatlanul úgy tekintette, mintha a terhelt továbbra is ismeretlen helyen tartózkodna.
- [18] A terhelt az előkészítő ülésen egyértelműen kifejezésre juttatta, hogy a tárgyaláson szeretne jelen lenni. A jelenlét jogáról ezt követően sem mondott le, az eljáró elsőfokú bíróság továbbra is hirdetményi úton idézte, a terhelttel az általa bejelentett adatok ellenére sem írásban, sem rövid úton nem kísérelte meg a kapcsolatot felvenni, a tartózkodási helyének ellenőrzésére semmilyen intézkedést nem tett. Az ügydöntő határozat is hirdetményi úton került vele szemben közlésre.

[19] Az elsőfokú bíróság az eljárását a Be. CI. Fejezetében szabályozott, a távollévő terhelttel szembeni eljárás rendelkezései alapján folytatta le, és hozta meg az ítéletét.

[20] A Be. 747. § (3) bekezdése értelmében a bírósági eljárás során távollévő terhelttel szemben eljárásnak akkor van helye, ha a terhelt az eljárás során elszökött, elrejtőzött, vagy megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárás elkerülése érdekében más módon elérhetetlenné vált; a terhelt felkutatására tett intézkedések észszerű időn belül nem vezettek eredményre és azt a bűncselekmény tárgyi súlya vagy az ügy megítélése indokolja.

[21] A fentiek alapján megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság eljárása idején, 2019. november 4. és 2020. február 14. napja közötti időben a terhelt nem ismeretlen, hanem ismert helyen, Ausztriában volt fogvatartásban. Ilyen körülmények között a Be. CI. Fejezete szerinti távollévő terhelt elleni külön eljárás lefolytatásának nincs helye, mivel annak törvényi feltételei nem álltak fenn.

[22] A Kúria korábbi határozatában már kifejtette, hogy a távollévő terhelt elleni külön eljárás lefolytatására kizárólag a Be. CI. Fejezetében írt feltételek megléte esetén van törvényes lehetőség. Ennek hiányában a terhelt hirdetményi idézése alapján az elsőfokú tárgyalás megtartása törvénytört (Kúrai Bfv.I.1520/2021/8.).

[23] A Kúria a teljesség érdekében utal arra, hogy a Be. 430. § (1) bekezdése értelmében a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról a vádemelés után bármikor lemondhat, ha védővel rendelkezik, és a védőt megbízza a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

[24] A Be. 430. § (7) bekezdése szerint, ha a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott és őt a bíróság nem kötelezte a tárgyaláson való jelenlétre, a tárgyalást a vádlott távollétében is meg kell tartani. Ebben az esetben a bíróság az eljárást a meg nem jelent vádlottal szemben befejezheti.

[25] Az iratok alapján azonban megállapítható, hogy a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról az eljárás során nem mondott le, kifejezetten ezzel ellentétes nyilatkozatot tett, ebből következően a tárgyalás a Be. 430. § (7) bekezdésében írt okból sem volt távollétében megtartható.

[26] A távollétes eljárás szabályai szerint, de annak törvényi előfeltételei hiányában a terhelt távollétében megtartott tárgyalást úgy kell tekinteni, hogy azt olyan személy távollétében tartották meg, akinek jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ez a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, amelyet a másodfokú bíróság nem észlelt.

[27] Ekként a Kúria a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt okból, a Be. 663. § (2) bekezdése szerint az első- és másodfokú bíróság határozatát hatályon kívül helyezte, és azt eljárást új eljárásra utasította.

[28] A Be. 663. § (3) bekezdése értelmében a megismételt eljárást a Be. rendelkezéseinek maradéktalan betartásával kell lefolytatni.

[29] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott, a terheltet terhelő, bűnügyi költség címén esetlegesen befizetett összegnek a visszatérítéséről – a Be. 856. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – Be. a 857. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel rendelkezett

IV.

[30] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. február 14.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró

A Kúria Bfv.III.653/2022/9. számú végzése 2023. február 14. napján véglegessé vált.

Budapest, 2023. február 14.

Molnár Ferencné dr. s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző